

Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan jaoston kokous 3.12.2020

Aika 3.12.2020 klo 9.15-11.05
Paikka eTuve -etäkokous

Jäsenet

Nimi	Läsnä
Neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi, sisäministeriö, puheenjohtaja	X
Lainsäädäntöneuvos Annika Parsons, sisäministeriö	X
Yli-insinööri Jaana Rajakko, sisäministeriö	X
Erytisasiantuntija Emilia Tiuttu, työ- ja elinkeinoministeriö, varajäsen	X
Lainsäädäntöneuvos Sari Rapinoja, ympäristöministeriö	X
Rakennusneuvos Jorma Jantunen, ympäristöministeriö, varajäsen	X
Pelastusjohtaja Peter Johansson, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos	
Riskienhallintapäällikkö Tomi Pursiainen, Itä-Uudenmaan pelastuslaitos, varajäsen	X
Pääekonomisti Jukka Kero, Suomen Kiinteistöliitto ry	X
Vanhempi lakiasiantuntija Virpi Hienonen, Suomen Kiinteistöliitto ry, varajäsen	
Johtava asiantuntija Petri Mero, Finanssiala ry	X
Lakimies Antti Salonen, Suomen Kuntaliitto	X
Yhdyskuntatekniikan päällikkö Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto, varajäsen	
Johtava asiantuntija Kari Telaranta, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry	X

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2. Tilannekatsaus

Pelastustoimen ja siviilivalmiuden suorituskyky ja suunnitteluperusteet hankkeen työpakettiin 1 sisältyvä toimintaympäristöanalyysi on julkaistu tällä viikolla. Samassa yhteydessä julkaistiin myös raportti "Media pelastustoimen toimintaympäristön osana". Molemmat julkaisut löytyvät julkaisusta kertovan tiedotteen kautta: <https://intermin.fi/-/ilmastonmuutokseen-varauduttava-myos-pelastustoimessa> Suora linkki toimintaympäristöanalyysiin on: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162561>

Pelastuslain esiselvityshankkeen seurantaryhmän kokous pidettiin 17.11.2020. Seurantaryhmässä pidettiin hyvänä, että korostetaan ohjauksen ja neuvonnan merkitystä valvonnan rinnalla. Säädöksissä ja pelastuslaitosten arjessa ei pidä tarpeettomasti erotella valvontaa, ohjausta ja turvallisuusviestintää, koska tehtävät tukevat ja täydentävät toisiaan.

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu sekä pelastustoiminta jaostoissa pelastuslain toimivuuden arviointia on lähestytty pelastuslain pykälien kautta ja muutostarpeiden ensimmäiset kierrokset on saatu päätökseen. Lain rakenne ja yhteiset

säännökset -jaoston työ ei ole vielä lähtenyt kunnolla liikkeelle, koska yhteensovitustehtävän toteuttaminen odottaa virikkeitä muilta jaostoilta.

3. Asumisen turvallisuuden sääntely - näkökulmia nykytilasta

Kirsi Rajaniemi esitteli asiaa.

Pelastuslain rakennetta muutettiin merkittävästi aikaisemmasta vuonna 2011 voimaan tulleessa pelastuslaissa, kun onnettomuuksien ehkäisyn velvoitteet koottiin lain lukuihin 2 ja 3. Sääntelyn keskiössä oli omatoimisen varautumisen velvoite eli pelastuslain 14 §, jonka toteutumista muut yksityiskohtaisemmat velvoitteet tukevat. Pelastuslain vaatimukset ovat lähtökohtaisesti varsin yleisellä tasolla, mutta esimerkiksi palovaroittimista on säädetty muuta sääntelyä yksityiskohtaisemmin.

Omatoimisen varautumisen velvoite koskee kaikkia. Pelastustoimiasetuksessa on säädetty tarkemmin, keiden on dokumentoitava omatoimisen varautumisen velvoitteen toteuttaminen pelastussuunnitelmassa. Pelastussuunnitelmavelvollisuus lähtee kolmen asunnon asuinrakennuksista ja päättyy suuriin teollisuuslaitoksiin. Pelastussuunnitelman laatimisvelvoitteen rajauksissa on pyritty hyödyntämään muun relevantin sääntelyn määrittelyjä esim. majoitusliikkeiden ja kauppojen osalta.

Koska pelastussuunnittelun historia pohjautuu aikanaan viranomaiselle laadittuun väestönsuojelusuunnitelmaan, ei muutos kiinteistöä itseään varten laadittuun pelastussuunnitelmaan ole vielä tapahtunut täysimääräisesti. Viime vuosina kehitetty asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi liittyy omatoimisen varautumisen velvoitteen toteutumiseen, jolloin on mietittävä sääntelytarpeita mm. rekisterisääntelyyn ja asiakirjojen toimittamiseen.

Pelastussuunnitelman laatimisesta myös yleisötilaisuuksiin säädetään nykyisin aikaisempaa vahvemmin. Yleisötilaisuuksien ja tapahtumien turvallisuudesta ja menettelyistä säädetään monessa eri säädöksessä. Vuosien varrella on tullut esityksiä tapahtumien lupamenettelyjen keventämisestä ja yhden luukuun asioinnin mahdollistamisesta sekä eri viranomaisten roolien selkeyttämisestä.

Viranomaisten välistä tiedonvaihtoa vahvistettiin edellisen pelastuslain uusimisen yhteydessä ns. paloriski-ilmoituksella. Sääntelyn seurauksena viranomaisilla on mahdollisuus välittää tietoa vakavista paloturvallisuusongelmista salassapitosääntelyn sitä estämättä. Säännöksen toimeenpanon edistämiseksi on ollut erillisiä hankkeita. Säännöksen soveltaminen on muuttunut ajan saatossa ja velvoitteen toteutumisen arviointi on nyt keskeistä.

Palovaroittimia koskeva sääntely on yksi pelastuslain konkreettisimmista säännöksistä jo vuodesta 1999. Pelastuslain sääntely pohjautuu irrallisiin paristovarmennettuihin palovaroittimiin. Sähköverkkoon kytkettyjen palovaroittimien lisääntyessä on arvioitava uudelleen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen vastuun jakautumista. Vuosien aikana eri yhteyksissä on esitetty velvoitteen kohdentamista selkeämmin rakennuksen omistajalle asunnon haltijan sijasta.

Keskustelussa nousi esille, että yleisötilaisuuksien turvallisuuden sääntely on haastava kokonaisuus. Tapahtumia koskevat velvoitteet on säädetty eri tavalla eri säädöksissä, lisätulkintoja on tullut sovellettaessa nyt tartuntatautilakia. Palovaroittimien sijoittamisessa käytetään neliömääräperusteista mitoitusta ja palovaroittimien riittävää määrää ei todellisuudessa arvioida tämän tarkemmin, vaikka säädökset sitä edellyttävät. Palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvoitteen kohdentamisessa on perusteltua harkita rakennuksen omistajan ja haltijan vastuiden eriyttämistä.

4. Pelastussuunnittelun nykytila ja tulevaisuus - SPEKin näkökulmia

Kari Telaranta esitteli asiaa. Näkemykset ja esitykset perustuvat SPEKin sisäisiin keskusteluihin ja SPEKin tutkimushankkeissa tehtyihin havaintoihin.

Usean asunnon asuinrakennuksissa turvallisuutta vaarantavaan toimintaan on hankala puuttua, koska yksilön vapaus ja kotirauha ovat vahvoja periaatteita ja kiinteistöjä koskevassa muussa sääntelyssä ei ole kollektiivisen edun näkökulmaa. Koska taloyhtiön hallitukselle on säädetty vastuu huolehtia omatoimisen varautumisen veloitteiden toteutumisesta, tulisi hallituksella olla myös mahdollisuus puuttua turvallisuutta vaarantaviin järjestyshäiriöihin esim. parvekegrillaukseen sitovien määräysten tai toimintaohjeiden keinoin.

Asuinrakennusten pelastussuunnitelmissa on muiden pelastussuunnitelmien tapaan haasteena, ettei niitä ole laadittu riittävän kohdekohtaisesti. Tämä näkyy yleisluonteisina ja ristiriitaisina toimintaohjeina esimerkiksi sisälle suojautumisen osalta. Koska työpaikkojen ja asuinrakennusten pelastussuunnittelu poikkeaa toisistaan, saattaisi sääntelyn tavoitteiden toteutumista edistää sääntelyn eriyttäminen esim. vaarojen ja riskien arvioinnin sekä vastuun jakautumisen osalta.

Kiinteistön hallinnan kokonaisuudessa pelastussuunnitelma on irrallinen dokumentti. Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuusasiat tulisi integroida nykyistä paremmin asunto-osakeyhtiölakiin ja huoneenvuokrauslakiin. Pelastussuunnittelun ja turvallisuuden parantamisen kytkeminen esimerkiksi taloyhtiön lakisäteiseen pitkän ajan korjaussuunnitelmaan voisi edistää myös pelastussuunnitelman jalkautumista, kun asia on käsiteltävä vuosittain yhtiökokouksessa.

Koska yhteiskunnan tavoitteena on tukea kotona asumista mahdollisimman pitkään, tulisi yksilön poistumisturvallisuuden arviointia vahventaa koko taloyhtiön pelastussuunnittelussa. Tätä voisi linkittää nykyistä paremmin henkilön palvelutarpeen arvioinnin yhteyteen.

Keskustelussa nousi esiin, että valtaosa taloyhtiöistä on pieniä. On paljon alle 10 asunnon rivitaloja ja vain 10 % taloyhtiöistä on yli 30 asunnon asunto-osakeyhtiöitä. Kiinteistön kunnossapidon tarveselvityksen ja turvallisuuden tarvekartoituksen linkittäminen nähtiin pohtimisen arvoisena asiana.

5. Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous pidetään 14.12.2020 klo 12.45 alkaen. Kokouksessa jatketaan omatoimisen varautumisen ja pelastussuunnittelun veloitteiden käsittelyä ja katsotaan tarkemmin rakennusten turvallisuuden vaatimuksia. Kokouskalvojen kalvossa 13 on esitetty kysymyksiä pohjustukseksi.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.05.

Neuvotteleva virkamies, puheenjohtaja

Kirsi Rajaniemi

Yli-insinööri

Jaana Rajakko

Pöytäkirja

SM2034392

00.01.05.00

04.12.2020

SMDno-2019-2078

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Sisäministeriö 04.12.2020 klo 16:58. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi
todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Kokouskalvot

SPEKin muistio 3.12.2020 ja kalvoesitys

Jakelu

Valmistelujaoston jäsenet

Tiedoksi

Hankeikkuna